

Tomaž Jakofčič

Greganu

El Esloveno loco¹

"Kdo pa sta to za ena otroka, ki sta zdaj preplezala El Capitan?" je ob novici, da sta dva devetnajstletna *mulota* preplezala zloglasno smer z najvišjo tehnično oceno v velikanski steni El Capitana, vprašal legendarni Janez Jeglič na podelitvi nagrad za najboljše alpiniste. Takrat sem prvič slišal zanj.

Grega se sladka z alfajorjem.
Foto: Tomaž Jakofčič

Da diha isti zrak, sva spoznala šele nekaj let pozneje, na nepozabni alpinistični odpravi. Njegova prva prava alpinistična odprava je bila Patagonija 1995. Tri mesece je prebil tam. Kadar se je vreme le za hip popravilo, je bil že v steni. A le za kratek čas. Vreme je bilo tisto sezono nadpovprečno slabo. Večino časa je tako prebil v bazi ali v mestu Chalten, od koder se je v bazo vedno vrnil s pladnjem slastnih čokoladnih piškotov, *alfajorjev*, ki jih je naravnost oboževal. Priznal mi je, da na koncu, tudi če bi se vreme uredilo, ne bi mogel več v steno. Več kot deset kilogramov so mu prinesli ti *alfajorji* in hlače je komaj še zapel. Odločil se je, da je tega dovolj, in si rezerviral vse potrebno za odhod domov. Na poslovilni večerji se je srečal z drugimi slovenskimi plezalc. Ravno so končali obilno porcijo mesa, popili pivo in razpoloženje je bilo odlično. Nenadoma so ga prijatelji panično opozorili: "Hej, tvoj avtobus bo vsak hip odpeljal!" Ravno se mu je prijetno spahnilo in mirno je odgovoril:

"S polnim želodcem pa res ne mislim *laufat* za avtobusom." In ostal še nekaj dni tam. Tak je bil. Rad je imel veselo družbo, prijatelji so mu pomenili veliko in hitro se je vklopil v družbo. Bil je čas za zabavo, bil je čas za delo in družino in bil je čas za alpinizem. Vse je jemal resno in z veliko žlico.

Ko se je kaj odločil, je bil kot na tirnicah. Ko je enkrat prestopil krajno zev pod steno, se je prelevil v bojovníka brez primere. Bil je alpinist svetovnega formata s težkimi vzponi po vsem svetu. Za promocijo lastnih uspehov ni storil ničesar in slava mu ni bila pomembna. Gojil je najčistejši odnos do alpinizma in plezanja. Bil je pokončen in zelo načelen človek. Morda včasih oster, sam sem temu rekel direktorski. Verjetno je tudi zato tako dobro krmaril poslovno ladjo, odlično stoječi podjetji, ki sta dajali kruh številnim ljudem. V tej vlogi sem ga poznal slabše in predvsem zaradi telefona, ki je "motil" najine plezalne dneve. Kar sem pri tem hitro opazil in občudoval, je bila neverjetna sposobnost hitrega miselnega preklapljanja. Lahko je bil v Ospu, visoki steni v Maroku, visokih Alpah ali Kanadi, nemudoma je lahko, čeprav viseč na izpostavljenem stojišču, opravil zahteven in resen poslovni razgovor, kot bi bil v svoji pisarni, v naslednjem trenutku pa je že stresal duhovite šale, da sva se držala za trebuh.

Kdor ga je imel priložnost bolje spoznati, je lahko videl človeka z najmehkejšo dušo in dobrim srcem, čeprav smo alpinisti od nekdaj čreda egocentrikov, ki skrbimo bolj ali manj za svoje interese. Tudi tu je bil visoko nad nami. Čeprav je bil še daleč od let, ko bi lahko zavzel pokroviteljsko držo, in je bil tudi sam še vedno v vrhu slovenskega alpinizma, je brez kakršne koli zahteve po protiuslugi dajal znatno mesečno stipendijo mlademu obetavnemu alpinistu. In za to ni vedel nihče.

Izluščiti doživetje, ki bi ga pokazalo v čim celovitejši sliki, je težko, doživetij je preveč. Laže bi se odločil za gorovje, ki naju je najbolj zblížalo in omogočilo najini navezi, da preizkusi svojo moč in najino prijateljstvo v najskrajnejši situaciji. Patagonija. Prvi skupni odpravi na Daulagiri so sledile štiri odprave v Patagonijo. Strmi, vetrovni raz Cerro Almirante Nieto nama je dal "vetra", kar desetkrat sva morala v neurju bežati z nje-ga. Vedno sva govorila, da sva tam naredila akademijo iz spuščanja po vrvi v vihnem vremenu. Uspelo

¹ S španskim izrazom, ki pomeni "zmešana Slovenca", tukaj je zapisan v ednini, so Grega in Tomaža poimenovali domačini v Chaltenu po preplezanju prvenstveni smeri na Fitz Roy.

nama je leta 2005 v dolgem dnevu in z nočnim sestopom; seveda spet v slabem vremenu. Čez dve leti sva šla na Fitz Royu z "dramatiziranjem" še korak dlje. Bila je polnoč. Sestopala sva v najhujšem viharju tiste sezone. Štirideset ur sva že bila na nogah, brez počitka, preplezala sva novo smer v severni steni. Z vrha sva čez kratko skalno stopnjo prišla na začetek kot kost trdega ledenega pobočja. Ob prvih udarcih z aluminijastimi derezami sta obe razpadli. V rokah mi je ostalo le lahko ledno kladivo, na nogah nič. "Daj, bova že, jaz bom plezal pred teboj in ti sekal stopinje," se je drl v oglušujočem vetru in poskusil pomiriti mojo jezo. V naslednjih nekaj urah sva se počasi ob njegovem klesanju plitvih stopinj s popolnoma mokrimi rokavicami spustila do roba južne stene, kjer nama v poplavi pršnih plazov v temni noči ni uspelo najti začetnega spusta. Stoje, drgetajoč na ozki ledeni polički sva počakala dne in nato nadaljevala sestop čez dve sedli. Naslednjo noč, že tretjo brez spanja, sva še vedno sestopala proti Chaltenu. Vsak po svoje sva poskušala z umirajočimi čelnimi svetilkami slediti poti do ceste, kjer naju je čakal prevoz. Zgrešil sem pot in prišel do široke reke. Nekaj kilometrov gostega gozda me je ločilo od dogovorjenega mesta. Ko sem to dojel, sem začel panično teči ob reki navzdol, dokler nisem v daljavi zaslišal kričanja. Bil je Grega, ki je ob eni uri zjutraj že prišel do taksija. Kljub izredno naporni tridnevni turi brez spanja me je odšel iskat in me našel po eni uri. Če ne bi v življenju storila nič več drugega, bi naju ti trije dnevi zblížali za vedno.

svojih staršev, mnogokrat sem bil temu priča. Družina je bila zanj najpomembnejša svetinja, ki se ji je predajal vsak možni trenutek. A alpinizem je bil del njega in v zadnjih letih je kljub obilici dela in časa, preživetega z družino, vse več plezal. Kako? Odgovore najdemo v knjigi Milana Romiha, in to v

Grega Lačen ponoči v neurju na vrhu Fitz Roya
Foto: Tomaž Jakofčič

"Menim, da je najmanj in tudi največ, kar lahko alpinist stori za ponesrečenega soplezalca, da prepleza lepo in zahtevno smer in mu jo posveti v spomin. Resnično pa si želim, da mi tega ne bi bilo treba več početi, saj jih je bilo že preveč!" Novo smer, ki sta jo Jaka in Grega preplezala v Fitz Royu, sta posvetila Ožbeju Povsodu, dobremu Gregovemu prijatelju, ki se je prejšnjo jesen smrtno ponesrečil. Poimenovala sta jo Zadnji dnevi raja.

Tudi z drugimi prijatelji je preplezal divje stvari. Nove smeri v treh najslovitejših andskih stenah: Huantsán, Cayesh in Tauliraju. Vrh dveh osemto-sočakov. Neskončno število zelo težkih skalnih in kombiniranih smeri v Alpah, Patagoniji in Kirgiziji. Prvi raztežaj smeri v steni El Capitana ni premogel enega samega varovala, ki bi obdržalo padec.

Grega, kako da se nisi nikoli približal tisti tanki meji? Vedno si vse naredil brezhibno, nikoli nisi doživel bližnjih srečanj s smrtjo, ki jih imamo na zalogi vsi drugi. Zelo si nas razvadil, za nas si bil nesmrten. Zdaj pa ... Zakaj se je moralo vse, brez predhodnih opozoril, nakopičiti v en sam trenutek?

Saj dobro vem, hitel je k svojim najdražjim, otrokoma Žanu in April ter ženi Evi. Prav v teh dneh bi praznovala deseto obletnico poroke! Saj ga ni nihče priganjal, imel je svobodo, a posnemal je zgled

retoričnem vprašanju: "Kaj je tisto v nas, kar so krila ptici in deževne kaplje reki?"

Vedno sva se zbadala in se smejala na račun verskih prepričanj najinih izvornih družin, ti rdeč, jaz bel. In zdajle te bom spet zbedel, zato ker mi tokrat ne moreš vrniti, in zato ker si želim, da bi bilo to res! Se vidimo tam zgoraj, dragi prijatelj, nad oblaki in gorami. Ni vrag, da se bova spet kot leva borila v najini večni plezalni tekmi. A tokrat te bom, za razliko od zadnjih nekaj let, brez milosti porazil. Ker ti zamerim, da si nas takole zapustil! Zapustil si nas lačne tvojega smeha, tvoje skrbnosti in tvoje tolažbe!

Hvaležen sem usodi, da smo imeli v njem tako dobrega prijatelja, učitelja, učenca, dobrotnika, zaupnika in angela varuha.

Sebičen sem, tako kot so sebični vsi drugi tvoji prijatelji. Hočem te nazaj! ●